

Борисенко Л.Л. Дистанційне навчання – вимога часу / Л. Л.Борисенко // Освіта України в умовах військового конфлікту на Донбасі: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції – Лисичанськ : ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка» – Лисичанськ : ФОП Пронькіна К. В. – 2017. – С.18–21.

Актуальність. У статті розкривається роль дистанційної освіти, яка стала глобальним явищем освітньої та інформаційної культури. Для створення системи дистанційного навчання необхідна багаторічна науково-дослідна і практична діяльність, у ході якої були б вирішені питання відбору змісту освіти, створення необхідних методів навчання, розробки технічних і програмних засобів, їх змістового наповнення, підготовки необхідних спеціалістів, формування критеріїв відбору учнів для навчання з кожного напрямку і багато інших питань.

Ключові слова: дистанційна освіта, інформаційна культура, ефективність, науковість, дослідна робота.

Борисенко Лілія Леонідівна

*ВП «Лисичанський педагогічний коледж
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка»*

М. Лисичанськ

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – ВИМОГА ЧАСУ

Внаслідок бойових дій, злочинної діяльності найманців та незаконних збройних формувань в окремих районах Донецької та Луганської областей нищівного удару зазнала освітня сфера краю. Зруйновано чи ушкоджено сотні освітніх закладів усіх рівнів. Тільки в Донецькій області частково або повністю зруйновано 176 загальноосвітніх шкіл, 86 дошкільних закладів, 28 професійно-технічних та 19 вищих навчальних закладів. Близько 40 шкіл і дошкільних

навчальних закладів зазнали руйнування або пошкоджень на Луганщині. Деякі з них потребують капітального ремонту або не підлягають відновленню взагалі. За оцінками Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), до 50 тисяч дітей в регіоні через бойові дії не мають змоги належним чином навчатися. Тяжкість втрат для освітньої системи України й українського суспільства стає особливо наочною з урахуванням провідного місця, яке посідала освіта краю до війни: Донецька область була другою в державі за кількістю загальноосвітніх навчальних закладів і першою за кількістю учнів, що у них навчалися.

Незважаючи на всі тяжкі обставини, завдяки належній роботі освітян, школярі та студенти отримали можливість завершити навчання у будь-якій школі України та отримати державний документ про освіту. У 2015 році для випускників, що мешкають на цих територіях, було значно спрощено умови проходження зовнішнього незалежного оцінювання: з метою максимального охоплення усіх охочих для було організовано дві додаткові сесії тестування, хоча й такі заходи не в усіх випадках виявилися достатніми в умовах ускладненого перетину лінії розмежування.

Ми вступили до нової епохи розвитку суспільства, де на перше місце виходять знання. Йде формування інформаційного суспільства, що базується на знаннях і має своєрідну інформаційну культуру. Відбувається розшарування суспільства не тільки за ознакою доступу до матеріальних цінностей, але й до інформаційних. Навчання стає нагальною потребою, тому що постійне зростання інформації і необхідність використання її у повсякденному житті викликає нагальність потреби і наявності уміння опрацьовувати інформацію для її подальшого використання у своїй особистій діяльності. Вчитися конче потрібно на протязі всього життя. Всі ці вимоги сучасного суспільства задовольняє нова форма навчання – дистанційна.

Протягом останніх десятиріч дистанційна освіта стала глобальним явищем освітньої та інформаційної культури.

У подальшому необхідно удосконалювати механізми дистанційної освіти з метою надання можливості учням з окупованих територій отримувати якісні

знання відповідно до чинних загальнодержавних навчальних програм. Використання потенціалу освітніх дистанційних технологій становить один з очевидних перспективних напрямів подолання наслідків гуманітарної катастрофи в освітній сфері Донецької та Луганської областей.

Головною перевагою дистанційної освіти є її екстериторіальність (тобто немає прив'язки до певної території). Крім того, вона пропонує оновлені знання, останні теорії, що забезпечують світові інформаційні ресурси.

Дистанційна освіта – це практика, яка зв'язує викладача, учня, а також джерела, розміщені в різноманітних географічних регіонах, за допомогою спеціальної технології, що дозволяє здійснювати взаємодію.

Дистанційне навчання – це сукупність наступних заходів:

- засоби надання учбового матеріалу учневі;
- засоби контролю успішності учня;
- засоби консультації учня програмою-викладачем;
- засоби інтерактивної співпраці вчителя і учня;
- можливість швидкого доповнення курсу новою інформацією, коригування помилок.

Дистанційна освіта дозволяє реалізувати такі принципи:

- ✓ доступність навчання, а саме подолання фізичних обмежень людини, розширення аудиторії учнів;
- ✓ індивідуальна спрямованість навчання, створення комфортних умов для школярів і вчителів, урахування індивідуальних психологічних особливостей (сприйняття, пам'яті, мислення), індивідуальний темп навчання;
- ✓ розвиток інформаційної культури, навичок роботи із сучасними засобами інформатизації і телекомунікації;
- ✓ соціалізація навчання, урахування особистісно-комунікативних особливостей учнів.

У зв'язку з різним підходом до організації дистанційного чи традиційного навчання суттєво відрізняються і самі форми та методи навчання.

Особливостями дистанційної форми навчання порівняно з традиційною звично вважають:

1. Гнучкість. Школярі та студенти, які навчаються за дистанційною формою навчання, як правило, не відвідують регулярних занять у вигляді лекцій та семінарів, а працюють у зручній для себе час у зручному місці та в зручному темпі, що дає значну перевагу для тих, хто не може або не хоче змінити свій зручний ритм життя. Кожний може вчитися стільки, скільки йому особисто необхідно для засвоєння предмета й отримання необхідних заліків з вибраних курсів, що забезпечує принципово новий доступ до освіти за умов збереження її якостей.

2. Модульність. В основу програми дистанційного навчання закладено модульний принцип. Кожна окрема дисципліна або низка дисциплін, що їх освоїли студенти, створюють цілісне уявлення про відповідну предметну сферу. Це дає змогу з переліку незалежних навчальних курсів формувати навчальний план, який відповідає індивідуальним або груповим потребам.

3. Паралельність. Можна поєднувати основну професійну діяльність з навчанням.

4. Віддаленість. Відстань від місця перебування того, хто навчається, до навчального закладу (за умови якісної роботи зв'язку) не є перешкодою для ефективного освітнього процесу.

5. Асинхронність. У процесі навчання і той, хто навчає, і той, хто навчається, можуть реалізовувати технологію навчання та учіння незалежно в часі, тобто за зручним для кожного розкладом і в зручному темпі.

6. Масовість. Кількість студентів дистанційної форми навчання не є критичним параметром. Вони мають доступ до багатьох джерел навчальної інформації (електронні бібліотеки, бази даних), а також можуть спілкуватися один з одним і з викладачем через засоби зв'язку або за допомогою інших засобів інформаційних технологій.

7. Рентабельність. Йдеться про ефективність дистанційного навчання. Середня оцінка зарубіжних і українських освітніх систем ДН засвідчує, що

вартість їх приблизно на 50% дешевша, в основному завдяки ефективнішому використанню наявних навчальних площ і технічних засобів інформаційних технологій, а також більш сконцентрованому змісту навчальних матеріалів та орієнтованості технологій дистанційного навчання на значну кількість студентів

8. Статус науково-педагогічного працівника. Йдеться про нову роль викладача, коли він виконує такі функції, як координація пізнавального процесу, корекція курсу, який вивчають, консультування, керівництво навчальними проектами і т. д. Взаємодія з тими, хто навчається, може здійснюватися і за допомогою електронної пошти, і під час безпосереднього контакту.

9. Статус учня. Точніше, нова роль того, хто навчається, або, як більш прийнято в системі дистанційного навчання, слухача. Щоб пройти ДН, від нього вимагають особливої мотивованості, самоорганізації, працелюбності і необхідного початкового рівня освіти.

10. Нові інформаційні технології. У дистанційному навчанні використовують переважно нові інформаційні технології (комп'ютери, аудіо, відеотехніка, системи телекомунікації та ін.). Тому реалізація дистанційного навчання передбачає знання слухачами не лише цих технологій, а й використання в повній мірі можливостей та додатків ПК (Internet, Word, Excel тощо).

Для ефективного дистанційного функціонального навчання необхідно реалізувати такі дидактичні завдання:

1.Окреслити завдання й напрями процесу розробки дистанційної навчальної програми, підготовку навчальних матеріалів для їх дистанційної передачі.

2.Розподілити обов'язки так, як потребує система дистанційного навчання.

3.З'ясувати основні психологічні якості студентів, що навчатимуться дистанційно.

4.Визначити методику, прийнятну для системи дистанційного навчання, врахувавши освітню мету запропонованої програми, доступність для студента, дешевизну як для провайдера, так і для студента.

5.Обумовити вид зв'язку (електронний, телефонний, поштовий) зі студентами, що навчаються дистанційно.

6.Створити відповідну структуру для забезпечення зв'язку зі студентами.

7.Визначити, а в разі потреби й протестувати засоби й шляхи комунікації, що використовуватимуться всіма учасниками.

8.Скласти графік проведення всіх заходів, що моделюють процес навчання.

9.Розробити програми оцінювання й коментування всіх компонентів навчання і визначити, які з них можна включити у процес дистанційного навчання.

10.Підготувати проекти вдосконалення навчальних матеріалів і переконатися, що ці нововведення можна включити в систему дистанційного навчання.

11.Укласти плани ефективної підтримки студентів відповідно до чинних стандартів навчання.

12.Організувати процес неперервної перевірки відповідності та якості запропонованої дистанційної навчальної програми.

Отже, для створення системи дистанційного навчання необхідна багаторічна науково-дослідна і практична діяльність, у ході якої були б вирішені питання відбору змісту освіти, створення необхідних методів навчання, розробки технічних і програмних засобів, їх змістового наповнення, підготовки необхідних спеціалістів, формування критеріїв відбору учнів для навчання з кожного напрямку і багато інших питань.

Література:

1. Антонов Г. Дистанційне навчання: мода чи потреба? // Освіта України. – 2003. – 4 квітня (№ 25). – С. 10.

2. Варзар Т. Дистанційна освіта в сучасній освітній діяльності //Українознавство. – 2005. – № 1. – С. 116–119. – Бібліогр.: 7 назв.
3. Таналіс М. Дидактичний контекст дистанційного навчання // Вісн. Акад. дистанц. освіти. – 2004. – № 2. – С. 51–57.
4. <http://www.osvita.org.ua>